

ИЗЛАЗИ ТРИ ПУТ У МЕСЕЦУ И СТАЈЕ 60 ГР. НА ГОДИНУ, 32 НА ПО ГОДИНЕ.

ГОДИНА

БРОЈ

6

3

1869

ВОЈИН

20. Јануара.

ЛИСТ ЗА ВОЈНЕ НАУКЕ, ВЕШТИНЕ И НОВОСТИ.

ИЗДАЈЕ И УРВЉУЈЕ Драгашевић, официр.

Убојна сила на источном тропољу. — Тежина нашег артиљеријског прибора. — Критички преглед Наполеоновог похода на Русију 1812 године. (Свршетак.) — Новине и ситнине. —

Убојна сила на источном тропољу.

Источно питање, од толико времена баук за дипломатију европску, у данашње доба занима врло озбиљно не само све владаре у Европи, него и све народе у њој, а многе и ван ње. У колико дакле изгледа, да ће из размирице турско-грчке произићи борба не само између њих двоје, него да ће букнути неугасан пламен општега устанка код свију народа по источном тропољу, којима ни најскромније а потпуно праведне жеље осташе незадовољене, — у толико мислимо, да ћемо у неколико задовољити радозналост наших читалаца, ако им покажемо и на видик изнесемо убојну силу (из руских новина) и једне и друге стране, коју би оне имале на свом расположењу услучају озбиљна сукоба. Нарав је људска уопште наклоњена том, да нагађа, како би испало, кад би се то и то десило; и ми мишљасмо, да ћемо добро урадити, ако том нагађању у помоћ притечемо, те да се нагађање приближи погађању. Но осим тога војницима је свакојако корист, кад знају у известној мери оне услове, који на рат и војну доста пресудно утичу.

I.

Турска убојна сила.

Под именом турске царевине, разуме се уопште господство, што влада по различитим правима над земљама и народима у Европи, Азији и Африци, које свега износе до 77.000 □ миља и има око 37 мил. душа. Но та тако огромна државна просторија у самој ствари има скромније размере.

Турска се државина дели на

1. Непосредне земље.

	Просторија, □ миља	Насеље, душа
У Европи: Тракија, Бугарска, Босна с Херцеговином, Арбанашка, Стара Ср- бија с Маћедонијом, Е- пир Тесалија и острова	6000	10,000.000
У Азији: Анатолија с остр. Ки- пром, Јерменска, Кур- дистан, Сирија и Ме- сопотамија	22.000	15,300.000
У Африци: Трипољ са Феџаном	6.000	700.000
Свега . .	34.000	26,000.000

2. Посредне земље.

У Европи: Србија	990	1,200.000
Црна Гора	80	200.000
Острово Крит	150	200.000
Румуњска	2.100	4,400.000
	3.320	6,000.000
У Азији: Арабистан	9.100	900.000
У Африци: Мисир с Нубијом .	27.000	3.000.000
Тунис	3.000	950.000
	42.420	11,150.000

Но ако се и овлашно само познаје политичко одношење ових земаља к турској влади, а тако и њихови наравствени интереси и тежње им, онда се лако уверити можемо, да овакав политички састав турске државине може се узети само за њен званичан извор и ништа више:

Тако зване непосредне земље, нарочито **кнежевине**, само по имену признају неку власт турску, и по противности њихових наравствених интереса. не могу искрене бити порти. Острв **Крит** има у свом насељу три четвртине Хришћана, и ево већ трећа година како се жестоко и упорно бије с османлијама и хоће да се саједини с Грчком. **Мисир** је близу самостојно господарство и добило је и наследства. **Тунис** према порти нема никакве обвезаности. **Трипољ** са **Фецаном** по своје географскоме положају и унутрашњем стању није Бог зна каква помоћ Турцима. И тако остају Турској само непосредне земље у Азији и Европи, и то

у Европи	6.000	□ м.	са	10,000.000	душа,
у Азији	22.000	„	„	15,000.000	„
	28.000	□ м.	са	25,000.000	душа.

Но ако се обазremo на народности и веру код народа Турске државине у Европи, на затегнуто и непријатељско одношење огромне већине тога народа према турској влади; па се обазremo на народност и веру и код азијских народа, и на неуредност, која је у тима удаљенима земљама— онда видимо, да се тај број од 25,000.000 скраћује на цигло 15. милијуна мухамедоваца, који су више или мање одани интересима турским, а од којих 4,000.000 припадају Европи, а 11,000.000 Азији.

Ову цифру — 15,000.000 мусломана, по нашему мишљењу ваља узети као **највећу**, која је до известне мере вољна, да подржава интересе турскога господарства и изламства.

Према томе од насеља **непосредних** земаља у Европи, које износи до 10,000.000, долази само 4,000.000, мухамедоваца уопште, дакле тек 40 од сто; но правих Турака — туркуша — османлија, нема ни пуна 2,000.000, дакле једва 20 од сто.

Но да се вратимо убојној сили у турској.

У састав сухопутне силе турске припада:

1. **Стајаћа војска** уређена по обрасцу европском и дели се на **редовну** (низам) и **резерву** (редиџ);

2. **Народна војска** (башибозуци);

3. **Помоћна војска** од посредних земаља, но која, по нашему мишљењу, нема никаква значај а јер долазак њен стоји до околности и политички, одношења тих земаља према порти.

За поуну стајаће војске цел асе државина дели на шест округа, те се сваки корпус (има их шест) попуњава из свога округа, како за низам, тако и за редиџ.

у 1 корпус (и круг) спада: северо-западан део мале Азије;

у 2. корпус: источан део Бугарске и Румелије и северо-источан крај мале Азије;

у 3. корпус: Арбанашка Тесалија Стара Србија, Маћедонија и југо-западан део мале Азије.

у 4 корпус: Јерменска, средњи Курдистан и Караманија.

у 5 корпус: Сирија и Палестина;

у 6 корпус: јужни Курдистан, Месопотамија и Арабистан. Обични годишњи број новака за турску војску износи од 20 до 25 хиљада; од њих 20 од сто долазе на Европу а 80 на Азију.

Обвезаност за новака (рекрута) траје од његове 20, до навршене 25 године.

Рок службе 12 година: 5 у низаму, 7 у редифу.

Састав и број турске војске (лане у ово доба) овако стоји:

	за мирно време	за ратно време
1. Низам или редовна војска	129.445	179.944
2. Редиф или резерв. војска	47.149	113.000
	176.594	292.944
3. Неборна војска	18.151	18.151
Свега . .	144.151	311.095

Састав редовне војске:

	у миру			у рату		
	батал.	ескадр.	топова	људи	коња	људи
1 корп. (хорд.) гвардински	28	30	72	23.984	4.254	29.152
2 » дунавски	24	24	82	19.702	4.108	24.895
3 » румилнски	36	24	104	28.807	3.755	35.439
4 » анатолински	22	18	139	16.510	2.638	23.365
5 » сиријски	24	24	100	20.528	2.500	27.375
6 » ирачки (арап.)	16	12	36	8.868	1.134	14.923
Саперска бригада*)	—	—	—	2.550	—	2.550
Полк резерв. артиљерије	—	—	72	1.115	954	1.280
Бригада брђ. артиљер.**)	—	—	—	2.565	—	20.000
Градска артиљ. (7 полкова)	—	—	—	3.860	—	
Казачка бригада	—	10	—	956	890	956
	154	142	605	129.445	20.233	179.944

*) Броји се у први корпус и има 4 баталијуна.

**) Цариградског и дарданелског приморја (3 полка у 12 баталијуна).

Редовна војска (низам) дели се на 6 корпуса (хордија), од којих први се зове гвардински (хас-са) но нема никаквих повластица. Сваким корпусом управља **Мушир** и дели се на две пешачке и једну коњичку дивизију (**Фурџа**), заповедници чији зову се **Ферих**. Дивизија се дели на бригаде (**лива**) у свакој по два полка, а полк (**алај**) на баталијуне (**табур**) или ескадроне (**буљук**.)*

По редовној организацији сваки корпус има:

1. Шест полкова пешадије (два су зуави) у сваком по три баталијуна и осим тога шест стрелачких баталијуна;
2. Четири полка коњице (1 полк спахија 1 драгуна, и 2 тежа) по 6 ескадрона у сваком;
3. Један полк артиљерије од 16 батерија, у свакој по 6 топова.

Састав редифа у главном треба да има 300.000, но од тога броја, док прође кроз редове корпуса ненабере се више од 80—90.000 људи. У мирно време иште се да у редифу има довољно кадра за обучавање повремено, но то никад се неврши. У време рата редиф може се искупити сав или само неки део. **)

Резервенска војска, или редиф, има организацију као и редовна војска, т. ј. низам. Узима се да

*) **Серашџер** сначи војни министар; **Сердар екрем** врховни заповедник; **Мушир** ђенерал; **Ферих** ђенерал-лајтнант; **Мирилива** ђенерал-мајор; **Мири-алај** полковник; **Кајмакам** подполковник; **Вимбаша** мајор; **Са хикола-хос** капетан; **Јусбаша** полу-капетан; **Мулазим евел** поручик; **Мулазим сан** потпоручик; **Чауш** подофицир; **Омбаш** е каплар; **Нефер** војак (редов)

**) Организација корпуса неједнака је, и постоји само на артији. У мирно време тактичне организације нема.

***)) Године 1866 влада је скупила била 44 баталијуна редифа, 1867. год. 54 баталијуна, а јесенас 68 батал.

је 6 корпуса но с мањим бројем тактичних јединица, а на име: у сваком корпусу: 6 полкова пешадије с њеним стрељачким баталијунима, 3 полка коњице (по 4 ескад.) и 1 полк артиљерије.

Неборна војска, то је

Жандарски корпус	14.150	људи
Полк занатски у I. корпусу .	1.245	„
Занатлије артиљ. (полк1 и 2)	2.456	„
Дворска чета	300	„
	<hr/>	
	18.151	

По роду оружја војска турска има овај састав:

	пешака	коњика	артиљера
Низам	95.230	14.672	19.543
Редиф	47.149	—	—
Неборници	18.151	—	—
	<hr/>		
	160.530	15.672	19.543

У општем саставу низама и редифа има пешадије $80 \cdot 6\frac{5}{8}\%$, коњице $8 \cdot 3\frac{5}{8}\%$ и артиљерија $11 \cdot 2\frac{5}{8}\%$.

Да разгледамо поједине родове оружја.

Пешадија.

У шест корпуса низама има 117 баталијуна пешака и 37 бат. стрелаца, што чини 154 баталијуна редовне пешадије.

У пет корпуса редифа (јер шести није ни на артији организован) броји се 90 баталијуна обичних и 30 стрељачких дакле 120 баталијуна резерве.

И тако свега пешадије 274 баталијуна.

Сваки полк има 3 баталијуна. Баталијун, осим стрељачких, имају по 8 чета.

У мирно време састав баталијуна неиде преко 450 људи. У ратно време рачуна се

	официра	људи	свега
У чети	3	93	96
У баталијуну	27	782	809
У полку	86	2.394	2.480

Да последњег доба зуави и стрелци имали су кратке пишане (енфилдске) с ножеви, а остали пешади жлебне пушке. У данашње доба неки део војске наоружан је инглеском пушком (систем Снајдера).

Пешадија има одело приближавајуће се кроју народному, и то капут од отворено зелене боје, пр-слук плаветан, и широке отворено зелене чакшире; на глави црвен фес са плаветном китом. Зуави имају капут (управо гуњ) од прљаво црвене боје (као цигља), и на глави чалму. Официри су сви у европ-ском руву с фесом на глави.

Коњица има полкова спахинских, драгунских и линијских, што све иде у лаку коњицу; и осим тога, као што споменуемо, у састав коњице турске иде и казачка бригада. У састав корпуса низама има 132 ескадрона лаке коњице и 10 ескадрона казака, дакле свега 142 ескадрона. Полкови су од 6 ескадрона, а сваки ескадрон има 4 вода. У мирно време ескадрон има 60 до 100 коња.

Ратан састав износи

	офиц.	људи	коња
У ескадрону	6	147	149
У полку	42	926	908

У редифу снага коњичког полка само је за ратно време и има 646 људи и 606 коња.

Казачку бригаду попуњују Хришћани (већином Пољаци) и има два полка: један казачки од 6 ескадрона, и један драгунски од 4 ескадрона. У сваком полку има по 12 официра и на ескадрон по 100 људи.

Спахије и драгуни имају сабље и пиштоље а у линијским полковима (пређашњи улански) средњи ескадрони имају копља, а крилни шишане. Казаџи имају копље, сабљу и пиштољ.

Коњица, осем драгуна, носи се по народски (чалма, гуњ, широке чакшире и високе сапоге (чизме); драгуни су одевени по европски с фесом на глави.

Артиљерија се дели на пољску градску и брђанску; у њу се рачунају и полкови артиљеријских заната.

Пољска артиљерија има 6 полкова (за сваки корпус по један) и један полк резервенски. У полковима првих пет корпуса има по 16 батерија, а у шестом корпусу свега 6 батерија у три бригаде.

У шест артиљеријских полкова има 109 жлебних и 344 равних топова, свега 533; у резервенском 12 жлебних и 60 равних, свега 72; општи број топова пољске артиљерије износи 605 (од којих 201 жлебан и 404 равна). Осим тога у артиљерији редифској рачуна се да има 130 равних топова, дакле свега 785 пољских топова.

У данашње време у турској артиљерији има овакових калибара: тучни топови старога кроја по 18 ђ, лаки топови од 8 и 12 ђ; жлебни тучни топови од 8 и 4 ђ, и жлебњаци пруског система од 6 ђ.

Све су батерије од 6 топова, а њекоје брђанске од 4; топове 18 ђ вуку 8; остале 6 коња.

У полку (ратног састава) низамском има 57 официра, 1232 војака и 3.204 коња; а у полку редифском 645 људи и 1.602 коња.

У свакој батерији: 4 официра, 7—22 човека по-

слуге и јахача на један топ, и 20 људи нижега чина и нестројева.

Градска и брђанска артиљерија имала је пређе само 3 резервена полка и местне пушкаре и топције. А сад има 10 полкова, сваки од 2.040 људи. Стара 3 полка означена су за заштиту градића на успору и дарданелима, 4-ти и 5-ти полк за градове у Бугарској и Босни; 6-ти за Анатолију, 7-ми за Сирију, 8-ми за јужне европске области, а 9-ти и 10-ти за острва у беломе мору.

Турски артиљери имају сабље и пиштоље и одевени су у рухо народско.

Сапери, — једна бригада од два полка, у сваком по два баталијуна (с по две чете) с једним понтонским парком системе Бирагове. У чети има 196 људи.

Жандари, — једино за полицинску службу.
(Наставиће се.)

Тежина нашег артиљеријског прибора.

Ми досаде имадосмо тежину од некоји делова у „Употреби олучне артилерије“ и „војноме ватромету;“ с тога смо десивши се у прилици искупили тежину свијех делова ка што је у следећем реду:

ПРЕГЛЕД

тежине садањег артиљеријског прибора.

Број	ИМЕ СТВАРИ	4Њ		4Њ		4Њ	
		гор. топ		лак. топ		теш. топ	
		ока	драм.	ока	драм.	ока	драм.
1	Цев топовска без лавета	76	200	78	50	257	100
2	Лавет с точковима	98	„	119	200	276	„
3	Сандук муниц. без зрна с кучином	20	„	20	„	95	„
4	Точак	20	50	25	„	54	200
5	Постеља без санд. с осовином (предњ.)	—	„	48	„	85	125
6	Постеља без санд. с осовином (задњака)	—	„	62	200	122	„
7	Одвоз	—	„	4	50	5	130
8	Чистилица	1	300	2	„	2	200
9	Правило	1	250	„	„	3	„
10	Кова за воду (празна)	—	„	„	„	2	300
11	Кова за топ. маст (пуна)	2	250	2	250	3	370
12	Кова за осов. маст (пуна)	2	250	2	250	3	370
13	Колац за пољ. коњушницу	3	140	3	140	3	290
14	Руда (код горс. рукунице)	12	„	8	„	13	200
15	Руда резервна	—	—	9	250	17	—
16	Обао ашов	1	300	—	—	1	300
17	Четвртасти ашов	—	—	1	100	1	100
18	Пијук	—	—	2	200	2	200
19	Секира велика	2	—	1	250	1	250
20	„ мала	1	200	1	100	1	100
21	Ждребчаник	—	—	1	350	3	—

Број	ИМЕ СТВАРИ	4ѣ		4ѣ		4ѣ	
		гор. топ		лак. топ		теш. топ	
		ока	драм.	ока	драо.	ока	драм.
22	Гребло	2	„	1	40	2	100
23	Маљ	4	50	4	50	4	50
24	Прави и попречни нишан	—	95	—	95	—	162
25	Нишанска кеса	„	100	„	100	„	110
26	Пробојац с напретком .	„	19	„	19	„	19
27	Припаљач	„	31	„	31	„	34
28	Његова кеса	„	130	„	130	„	150
29	Јанџик за вишеке	„	370	„	370	„	370
30	Затварач уста с кајишима	„	230	„	230	„	250
31	Покривач ваље	„	42	„	42	„	50
32	(Либелни квадранат) во- доравни угломер	„	129	„	129	„	129
33	Његова кеса	„	171	„	171	„	271
34	Папуча	„	—	„	—	8	200
35	Уже за коњушницу	11	100	11	100	11	100
36	Вењер	1	100	1	—	1	—
37	Седло (садања дрвеница	—	—	6	„	6	„
38	Десни ам	„	„	7	50	7	50
39	Леви ам (без седла)	„	„	6	350	6	350
40	Десна узда (код горс. 1)	1	150	1	—	1	—
41	Лева узда	—	—	1	150	1	150
42	Самар муниц. (без кајша)	32	150	—	—	—	—
43	„ топовски „ „	30	—	„	„	„	„
44	„ лаветски „ „	25	150	„	„	„	„
45	Прибор самар. муниц. са зобниц., четком, чешаг.	9	250	„	„	„	„
46	Прибор. самара топов. са зобниц., четком, чешаг.	20	—	—	—	—	—
47	Прибор самара лавет. са зобниц., четком, чешаг.	24	250	„	„	„	„
48	Граната пуна (упаљачем)	2	200	2	200	3	„
49	Карт. гран. (шрапн.) пуна	3	200	3	200	„	„
50	Картеч	3	10	3	10	„	„
51	Вишек бојеви за управно гађање	—	109	—	109	—	188
52	Вишек бој. за убацивање	—	56	—	—	—	109
53	Цевчица	„	1½	„	1½	„	1½
54	Педњак с приб. пун зрна (код брђана две санд.)	77	—	241	213	434	271

Број	ИМЕ СТВАРИ	4 ђ		4 ђ		4 ђ	
		гор. топ		лак. топ		теш. топ	
		ока	драм.	ока	драм.	ока	драм.
55	Задњак с приб. пун зрна	—	—	263	86	733	5
56	Кара пуна с прибором	—	—	504	309	1167	276
57	Топ с пуним предњ. и приб.	„	„	512	134	1086	104
58	Терет на дешњака који вуче кару	132	„	350	—	323	—
59	Терет на левака који вуче кару и човека носи . .	—	—	400	—	370	—
60	„ на деш. који вуче топ	127	„	254	—	262	—
61	„ на лев. који вуче топ	—	—	304	—	312	—
62	Терет на коња који носи лавет с прибором . .	140	—	—	—	—	—
<i>Справе за подкив. коња</i>							
63	Нож за сечење копита .	—	162	—	162	—	126
64	Чекић за подкивање . .	„	115 ⁵	„	115 ⁵	„	115 ⁵
65	Кљеште двоје	2	371	2	371	2	371
66	Турпија	1	260	1	260	1	260
67	Нож за избијање клинаца	—	174	—	174	—	174
68	Клин за пробијање рупа на подковицама	„	114	„	114	„	114
69	Камен зп оштрење . . .	„	150	„	150	„	150
Укуп. теж. справ. подкив. .		6 ока 110 драма.					
<i>Справ. заков. у пољ. ковач.</i>							
70	Разне велич. чекића има их 11	11	—	11	—	11	—
71	Разне величине кљешта (за ватру) има их 6 .	7	50	7	50	7	50
72	Пољска ковачница намештена	70	300	70	300	70	300
73	Наковањ	23	—	23	—	23	—
74	Кљештанице	10	„	10	„	10	„
75	Разних турпија	3	„	3	„	3	„
76	Справа за израду бурама (шравова), клинчарница, ватраљ, гртало, квасионница и две справе за навлачење шина . . .	8	100	8	100	8	100
Укупна теж. пољ. ковачнице . .		133 ока 50 драма.					

Ми мислимо да нам није од малог та тежина; једно што ће особито стручним људима, ако би о измени ма ког дела говорили, од помоћи бити, а друго и на случај трансорта знали би колико би нам коња и волова требало.

Ево зашта би нам од прилике било потребна тежина, камо срећа кад би бар ми тобџије или имали израђене све делове на хартији или кад би могли исте добавити у маломе рад прегледа и тумачења; а осим тога имајући свагда пред очима што нам треба, могли би све што је сувишно или недовољно приметити.

С овим, кад смо у кратко казали корист те тежине, надамо се да ће нам који од наших другова, који сретстава имаде, скорим бар у неколико и цртеж с описом показати.

Један тобџија.

Критички преглед Наполеоновог похода на Русију 1812. године.

Од М. Богдановића.

(Свршетак.)

У опште погрешке се у рату никако избећи не могу, јер комбинације војвода врло се ретко оснивају на поузданим датима. И с једне и с друге стране учињено је било много погрешака, које су се већином увиђале тек тада, кад их више није било могуће поправити. Предузеће Наполеоново пропало је не толико с погрешака, које је у војничком смислу учинио, колико с тога, што се преварио у оцени

односног положаја обе ратујуће стране. Располажући силама не само француске него и толиких других држава, у почетку рата био је у великобројној превази; али што је даље у Русију продирао, војска му је све више слабила, и то не у божевима него с походних незгода и свакојаких оскудица. Показало се, ал тада је већ доцкан било, да макако није било могуће, војску од две стотине хиљада, кад у скупу маршира, снабдевати храном и осталим потребама у земљи тако слабо насељеној; особито при онако непријатељском расположењу обиталаца, који су своје куће палили и одбегавали при првом појаву Француза. За овако велико предузеће требало је најпре добро известити се и о земљи и њеним обитоцима, и Наполеон то није из вида изгубио био, али као што се види, у Русији тада није било издајника, који би непријатељу што показали, а њихове сопствене уводе доносиле су им извештаје веома не поуздане, — онакве, какви се још и данас по где где код странаца наћи могу. Наполеон се на сву прилику јако варао у оцени особина руске државе, и у томе и јесте једна од његових главних погрешака, а још више варао се он у карактеру цара Александра: Наполен је био толико заблудио, да се у почетку рата надао, да ће пошто само Вилну освоји, руска влада одма пристати на све његове жеље и испунити их. Па и кад му се нада та осујетила, опет је мислио, да ће задржавајући се са својом победоносном војском на равнинама Москве принудити цара Александра, да још више попусти, али ни одступање руске војске после битке код Бородина ни пожар Москве не моглоше

поколебати цара Александра у своме тврдом решењу. Он је рекао, да је пожар Москве тек почетак рата за Русе — па на томе је и остало.

Тако исто је Наполеон погрешно мислио и о руском народу, кад се надао, да ће моћи да побуни сељаке и да их за своју ствар придобије. Но да је он потпуно могао да оцени јачину воље цара Александра и руски народ, који је тако тврдо предан својој вери, цару и љубави према домовини, не би се за цело с Русијом ни пошто завађао. Али ваља да је судба хтела да тако буде!

Рат 1812. оставио је за собом знаке ужасног опустошења у свима пределима, кроз које је непријатељска војска прошла: богате вароши биле су из темеља порушене; људи су осиротели и погубили сву своју имаовину; где су некад била весела села, ту се сада видело само развалине и пепео; народ се приметно смањио. Али с друге стране рат је овај пробудио у Руса чувства самоуздања, које и приличи тако великом народу. Нису то тврдиње, што бране Русију од непријатеља: највећа јој је обрана — успомене из борбе издржане против тако огромне војске, вођене војничким ђенијем, кога ће још многи векови пожелети.

В

Новине и ситнине.

Светислав Вохоска 15. Јануара постављен је за потпоручика артиљеријског.

Потпоручик инжињеријски, Исидор Мишковић, умро је 18. ов. м. у Београду.